

3. Kształtowanie postaw. Wychowanie do wartości

Patronat honorowy: Marszałek Województwa Podkarpackiego Władysław Ortyl

Dołącz do nas na facebooku!

www.facebook.com/pcenrzeszow

www.pcen.pl

**PODKARPACKIE CENTRUM
EDUKACJI NAUCZYCIELI**
w Rzeszowie

ul. Niedzielskiego 2
35-036 Rzeszów
tel. 17 853 40 97
biuro@pcen.pl

Czymże jest człowiek, jeśli w jego życiu główną wartością i treścią jest tylko sen i trawienie?

Zwyczajnym bydlęciem

Hamlet

Celem naszych czynów powinno być czynienie
dobra

Platon

Wartości

To wszystko, co uchodzi za ważne i cenne dla jednostki i społeczeństwa oraz jest godne pożądania, co łączy się z pozytywnymi przeżyciami i stanowi jednocześnie cel dążeń ludzkich. Wartości obejmują więc zarówno elementy świata materialnego, jak i duchowego

Hierarchia wartości (uniwersalnych)

wg Maxa Schelera

dążenie do świętości,
osobowa relacja z Bogiem

Wartości religijne

estetyczne

Duchowe (kulturowe)

prawne

prawda, dobro,
piękno, miłość,
sprawiedliwość

poznawcze

Wartości witalne (biologiczne)

**Wartości użyteczne
przynoszące korzyść**

**Wartości hedonistyczne (przyjemnościowe)
związane z doznaniem zmysłowymi, odczuwaniem
tego, co przyjemne i łatwe w życiu**

prawo do życia,
drowie, siły
życiowe

Jeśli wiemy, co jest dobre i co lepsze, to wiemy też, jak należy postępować, jedno z drugiego wynika

Max Scheler

Wartości w szkole

Wartości

Wyznawane wartości mogą być ideałami obecnymi tylko w naszej świadomości, natomiast stają się rzeczywistością dopiero wtedy, gdy są realizowane w postawach poszczególnych osób i w całej społeczności. Dopiero wtedy można też powiedzieć, że są obecne w procesie wychowania a nawet, że są jego wyznacznikami, nadają mu kierunek.

A. Karasowska, Wychowanie do odpowiedzialności – wspomaganie rozwoju społecznego i moralnego dziecka, www.ore.edu.pl

Normy

- **To powinności, nakazy i zakazy wskazujące sposoby i metody realizowania nadrzędnych wartości.** Są one podstawowym spoiwem każdej wspólnoty ludzkiej, porządkują życie społeczne, zapewniają ludziom poczucie bezpieczeństwa
- Ze względu na realizowane wartości normy można podzielić na:
  - **teleologiczne** – gdzie nadrzędną wartością jest DOBRO, czyli wszelkie działania człowieka określa obowiązek czynienia dobra
  - **formalne** – gdzie nadrzędną wartością jest OBOWIĄZEK, czyli właściwe działanie to bezwzględne realizowanie nakazów obowiązku

Wychowanie w duchu wartości

Działania

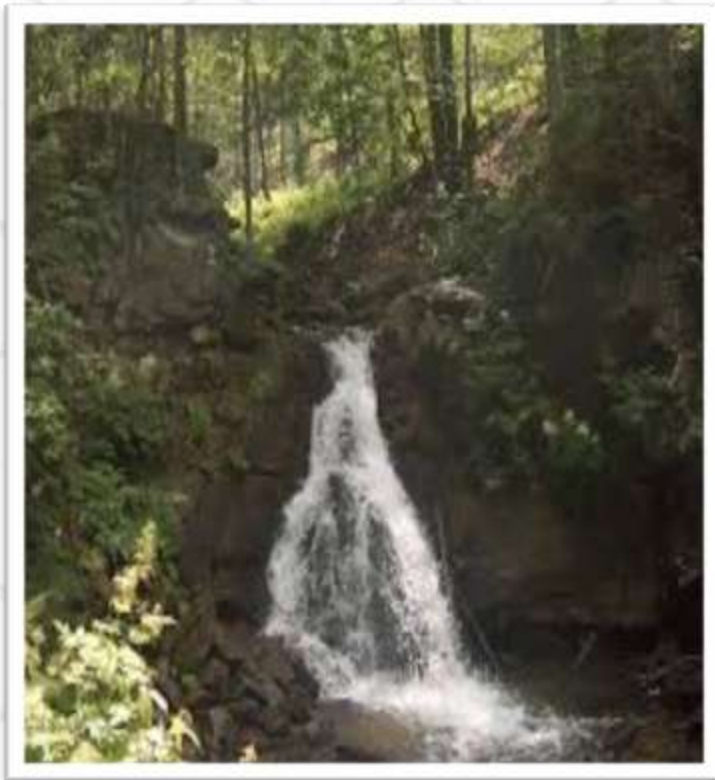
Stanowią praktyczną realizację wartości

Zasady

Regulują zachowania w społeczności w sposób który służy ochronie i promowaniu wartości

Wartości

To co jest ważne w społeczności

Źródła

Gdzie szukać?

USTAWA z dnia 26 stycznia 1982 r.

Karta Nauczyciela

- Art. 15. Przy nadawaniu stopnia nauczyciela mianowanego nauczyciel składa ślubowanie:
  - „**Ślubuję rzetelnie pełnić mą powinność nauczyciela wychowawcy i opiekuna młodzieży, dążyć do pełni rozwoju osobowości ucznia i własnej, kształcić i wychowywać młode pokolenie w duchu umiłowania Ojczyzny, tradycji narodowych, poszanowania Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**”
- Ślubowanie może być złożone z dodaniem słów:
  - „Tak mi dopomóż Bóg”

USTAWA z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

- Oświata w Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wspólne dobro całego społeczeństwa
- Nauczanie i wychowanie - respektując chrześcijański system wartości - za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki
- Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata
- Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności

Ustawa o systemie oświaty

Nauczanie i wychowanie - **respektując chrześcijański system wartości** - za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności.

**Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i
placówek (Dz. U. poz. 1214)**

**Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 12 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru
pedagogicznego**

Kierunki realizacji zadań z zakresu nadzoru pedagogicznego obejmują: ewaluacje problemowe (60% wszystkich ewaluacji w roku szkolnym 2016/17) w zakresie wymagań:

- ✓ **„Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne”**
- ✓ „Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji”

SZKOŁY PODSTAWOWE, GIMNAZJA, SZKÓŁY PONADGIMNAZJALNE, SZKÓŁY
ARTYSTYCZNE, PLACÓWKI KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO, PLACÓWKI
KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO ORAZ OŚRODKI DOKSZTAŁCANIA
I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

Charakterystyka wymagania - poziom podstawowy:

- Szkoła lub placówka realizuje działania wychowawcze i profilaktyczne, które są dostosowane do potrzeb uczniów i środowiska¹⁾. Działania szkoły lub placówki zapewniają uczniom bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne, a relacje między wszystkimi członkami społeczności szkolnej są oparte na wzajemnym szacunku i zaufaniu
- Zasady postępowania i współżycia w szkole lub placówce są uzgodnione i przestrzegane przez uczniów, pracowników szkoły i placówki oraz rodziców
- W szkole lub placówce są realizowane działania antydyskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły lub placówki

SZKOŁY PODSTAWOWE, GIMNAZJA, SZKÓŁY PONADGIMNAZJALNE,
SZKÓŁY ARTYSTYCZNE, ...

Charakterystyka wymagania - poziom wysoki

- W szkole lub placówce, wspólnie z uczniami i rodzicami, analizuje się podejmowane działania wychowawcze i profilaktyczne, w tym mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie właściwych zachowań. Ocenia się ich skuteczność oraz, w razie potrzeb, modyfikuje

Chwila refleksji

Częściej zauważamy zachowania pozytywne czy rozliczamy za te niepożądane?

Co świadczy o tym, że wychowujemy dobrze?

Czy w ustalanie obowiązujących w szkole norm włączyliśmy uczniów, rodziców, pracowników niepedagogicznych?

Czy ja sam mogę być wzorem dla moich uczniów? Stosuje się do zasad, które egzekwuję?

Może warto sformułować prawa i obowiązki dla każdego podmiotu społeczności szkolnej - nie tylko dla uczniów?

Jaka jest wartość podejmowanych przez nas działań wychowawczych? Jak to badamy?

Co wpływa na spójność naszych oddziaływań wychowawczych?

Czy konsekwentnie i w sposób wspólnie ustalony reagujemy na zachowania niewłaściwe?

PRAKTYCZE WSKAZANIA

- postawy uczniów buduje się przez działania, a nie tylko przez słowa
- nauczyciel wychowuje własnym przykładem

Wychowanie zatem polega na wychowywaniu siebie na oczach innych

- ulokowanie norm społecznych w kontekście „wzajemnego szacunku i zaufania”

Realizacja zadań wychowawczych szkoły powiedzie się tylko wówczas, gdy równolegle przedmiotem zabiegów pedagogów będzie budowanie pogłębionych relacji z wychowankami

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia
18 sierpnia 2015 r.

*w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach
i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej,
edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu
przeciwdziałania narkomanii ([Dz. U. poz.1249](#))*

**Wskazuje na potrzebę zmian w Szkolnym Programie
Wychowawczym i Szkolnym Programie Profilaktyki**

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych [...]

Szkoła kształtuje u uczniów postawy sprzyjające ich dalszemu rozwojowi indywidualnemu i społecznemu, takie jak: ***uczciwość, wiarygodność, odpowiedzialność, wytrwałość, poczucie własnej wartości, ciekawość poznawcza, przedsiębiorczość, kreatywność, gotowość do podejmowania inicjatyw oraz do pracy zespołowej, kultura osobista***

W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie ***postawy obywatelskiej, postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu***, a także ***postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji***

Szkoła podejmuje odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji

Postawa to trwała (utrzymująca się przez dłuższy czas)
ocena - pozytywna lub negatywna - ludzi,
obiektów i pojęć, reakcja na coś

E. Aronson, *Psychologia społeczna. Serce i umysł*, s. 313

Komponenty postaw:

- ✓ **poznawczy** (to, co myślimy – myśli, przekonania, poglądy, opinie);
- ✓ **emocjonalny** (to, co czujemy - reakcje emocjonalne wobec przedmiotów i sytuacji);
- ✓ **behawioralny** (to, co robimy - działania, zachowania).

WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE

- jako miejsce kształtowania postaw
i wychowania do wartości

Propozycje szkoleń

- ✓ „Nauczyciel wychowujący do wartości”
- ✓ „Kształtowanie postaw uczniowskich”
- ✓ „Wychowanie do wartości i odpowiedzialności”
- ✓ „Zarządzanie profilaktyką, czyli jak skutecznie wspierać wychowanie”
- ✓ „Zarządzanie poprzez wartości” – kurs doskonalący

Warunek sukcesu

- ✓ Umiejętności wychowawcze nauczyciela
- ✓ Udana współpraca z rodzicami

„[...] dzieła wychowania nie dokonuje się przy pomocy instytucji, przy pomocy środków organizacyjno-materialnych, choćby najlepszych, [...] **najważniejszy jest tu znowu człowiek oraz jego moralny autorytet, wynikający z prawdziwości zasad i zgodności czynów.**”

(Jan Paweł II)

Szkoła wiodąca „PRYM”

„Nauczyciel wychowujący do wartości”

Promowaniu idei wolontariatu szkolnego

Wycieczki do miejsc historycznych związanych z dziedzictwem kulturowym

Doskonalimy z pasją!

PODKARPACKIE CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI
STWARZAMY SZANSE ROZWOJU

Dziękujemy za uwagę!

www.pcen.pl

*...wejdź, zobacz,
zapisz się, skorzystaj!*

Dołącz do nas na facebooku!

www.facebook.com/pcenrzeszow

**PODKARPACKIE CENTRUM
EDUKACJI NAUCZYCIELI**
w Rzeszowie

ul. Niedzielskiego 2
35-036 Rzeszów
tel. 17 853 40 97
biuro@pcen.pl